

УДК: 33 (075.8)

О.В. Куриліна

DOI: 10.36919/2312-7812.2.2023.99

МОДЕЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ФІНАНСОВОЇ РОЗВІДКИ В УМОВАХ ВІЙНИ.

Одним із найважливіших і ефективних інструментів у боротьбі проти фінансової злочинності є фінансова розвідка. Це галузь, яка займається збиранням, обробкою та аналізом фінансової інформації, щоб виявляти фінансові кримінальні правопорушення, зокрема терористичну фінансову злочинність. В Україні функціонує певна модель фінансової розвідки (Державна служба фінансового моніторингу). Війна внесла свої суттєві корективи щодо діяльності фінансової розвідки, формуванню її цілей діяльності. Ні один світовий досвід не може бути використаний, оскільки таких випадків ще не було.

Однією з державних інституцій яка буде реалізовувати виконання цього закону є Державна служба фінансового моніторингу. В свою чергу, її структура, завдання та повноваження на наш погляд вимагають суттєвого вдосконалення.

Зараз світові інституції вправі використовувати різні інструменти та джерела фінансової розвідки, включаючи технології, бази даних, інформацію від звичайних громадян та різних груп зацікавлених сторін. Ці інструменти дозволяють створювати великі бази даних, відстежувати рух коштів та виявляти підозрілу фінансову діяльність. Також, центральні банки, фінансові установи та регуляторні органи відіграють важливу роль у боротьбі з фінансовою злочинністю. Вони мають здатність відслідковувати фінансову діяльність, включаючи транзакції з великими сумами грошей та інші підозрілі операції. Національні правоохоронні агентства та міжнародні організації також відіграють важливу роль у боротьбі з фінансовою злочинністю. Вони співпрацюють для обміну інформацією, координації зусиль та вживання заходів щодо запобігання терористичній фінансовій злочинності.

Одним словом, для ефективної боротьби з терористичною фінансовою злочинністю необхідно вживати комплексних заходів, таких як співпраця між країнами, вдосконалення законодавства та правової бази, застосування новітніх технологій, залучення громадськості та проведення навчань та тренінгів.

Отже, фінансова розвідка є невід'ємною складовою безпекової політики держави та допомагає захищати національну економіку від злочинних впливів.

У сучасних умовах війни фінансові розвідки стають одним із основних напрямків роботи спецслужб. Завдяки їм можна виявляти і заціплювати живі і неживі активи терористів та розкривати їхню фінансову структуру.

.One of the most important and effective tools in the fight against financial crime is financial intelligence. It is an industry that collects, processes, and analyzes financial information to detect financial crimes, including terrorist financial crime. In Ukraine, there is a certain model of financial intelligence (the State Financial Monitoring Service). The war brought its gender corrections to the activity of financial intelligence, the formation of its activity goals. No world experience can be used because there have been no such cases yet.

One of the state institutions that will implement this law is the State Financial Monitoring Service. In turn, its structure, tasks, and powers, in our opinion, require significant improvement.

Today, global institutions are empowered to use various tools and sources of financial intelligence, including technology, databases, information from ordinary citizens and various stakeholder groups. These tools allow you to create large databases, track the movement of funds and detect suspicious financial activity. Also, central banks, financial institutions, and regulatory

bodies play an important role in the fight against financial crime. They could monitor financial activity, including transactions involving large sums of money and other suspicious transactions. National law enforcement agencies and international organizations also play an important role in the fight against financial crime. They work together to share information, coordinate efforts, and take action to prevent terrorist financial crime.

There are several models of financial intelligence that are used around the world. Let's consider the most common of them:

1. The country where the terrorist organization is located is the first source of information. The financial authorities of this country must complete the task of collecting data on the financing of a terrorist organization on their territory. This model is based on the principles of jurisdiction and control of one's own territory.

2. The model of coordination of international organizations is used to detect and identify terrorist financial crime and cooperation between states in its fight. For example, the Financial Action Task Force (FATF) is an international organization that is designed to facilitate the activities of the international community in the fight against the financing of terrorism and other forms of crime.

3. Model of using technologies and specialized programs for collecting and analyzing financial information. These programs can be used to identify identities, assess risk, and identify mixed financial transactions.

4. Model of public involvement and involvement of non-governmental organizations specializing in financial intelligence and combating terrorist financial crime. This model includes the involvement of citizens, public organizations, and experts to collect and analyze financial information.

The use of different models of financial intelligence allows countries and organizations to work together in the fight against terrorist financial crime and prevent the harmful actions of terrorist organizations. Financial intelligence activities are important for ensuring the country's economic security. These intelligences provide monitoring and analysis of financial flows, which helps to detect violations of financial legislation, in the field of legalization of illegal income, financing of terrorism and organized crime.

To effectively combat terrorist financial crime and improve the activities of financial intelligence, it is necessary to take a number of measures, such as:

1. Expansion of international cooperation and coordination of actions between countries. It is very important that financial intelligence agencies cooperate with each other, using the latest technical and informational capabilities to share data and ensure security.

2. Improvement of legislation and legal framework. It is necessary to carry out legislative reforms that would help in the fight against terrorist financial crime. Laws should be flexible and maximally adapted to new challenges and problems that arise in the field of financial intelligence.

3. Implementation of the latest technologies and programs for collecting and analyzing financial information. New technologies such as machine learning and artificial intelligence can greatly facilitate and speed up the process of collecting and analyzing financial information.

4. Involvement of the general public in the fight against terrorist financial crime. National and international financial intelligence agencies should actively engage citizens, public organizations, and the media to gather and share information on the financing of terrorist organizations.

5. Conducting trainings and exercises for analysts and specialists in financial intelligence. To effectively combat terrorist financial crime, it is necessary to have a highly qualified team of specialists who can collect and analyze financial information.

In a word, for the effective fight against terrorism financially

Ключові слова: тіньова економіка, економічна злочинність, відмивання грошей, фінансова розвідка, Державна служба фінансового моніторингу.

Key words: shadow economy, economic crime, money laundering, financial intelligence, State Financial Monitoring Service.

Постановка проблеми. Одним із найважливіших і ефективних інструментів у боротьбі проти фінансової злочинності є фінансова розвідка. Це галузь, яка займається збором, обробкою та аналізом фінансової інформації, щоб виявляти фінансові злочини, зокрема терористичну фінансову злочинність. В Україні функціонує певна модель фінансової розвідки (Державна служба фінансового моніторингу). Війна внесла свої статеві корективи щодо діяльності фінансової розвідки, формуванню її цілей діяльності. Ні один світовий досвід не може бути використаний так як таких випадків ще не було.

Однією з державних інституцій яка буде реалізовувати виконання цього закону є Державна служба фінансового моніторингу. В свою чергу її структура, завдання та повноваження на наш погляд вимагають суттєвого вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням вивчення проблеми та запобігання поширенню тіншової економіки, фінансової розвідки приділяли увагу такі вчені, як З. Варналія, О. Власюк, А. Гальчинський, В. Засанський, та ін. В основному у вітчизняних дослідженнях та публікаціях розглядались питання теоретичних основ тіншової економіки, розробленням різноманітних методик її запобігання.

Мета статті. Завдання дослідження - проаналізувати моделі структур фінансових розвідок у різних країнах та запропонувати найдоцільнішу модель для України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зараз світові інституції вправі використовувати різні інструменти та джерела фінансової розвідки, включаючи технології, бази даних, інформацію від звичайних громадян та різних груп зацікавлених сторін. Ці інструменти дозволяють створювати великі бази даних, відстежувати рух коштів та виявляти підозрілу фінансову діяльність. Також, центральні банки, фінансові установи та регуляторні органи відіграють важливу роль у боротьбі з фінансовою злочинністю. Вони мають здатність відслідковувати фінансову діяльність, включаючи транзакції з великими сумами грошей та інші підозрілі операції. Національні правоохоронні агентства та міжнародні організації також відіграють важливу роль у боротьбі з фінансовою злочинністю. Вони співпрацюють для обміну інформацією, координації зусиль та вживання заходів щодо запобігання терористичній фінансовій злочинності.

Усі ці заходи допомагають унеможливити фінансування терористичних організацій та їхню збройну діяльність, яка становить серйозну загрозу для міжнародної та національної безпеки.

Існує кілька моделей фінансових розвідок, які використовуються по всьому світу. Розглянемо найбільш поширені з них:

1. Країна, де знаходиться терористична організація, є першим джерелом інформації. Фінансові органи цієї країни мають виконати завдання зі збирання даних про фінансування терористичної організації на їхній території. Ця модель заснована на принципах юрисдикції та контролю власної території.

2. Модель координації міжнародних організацій використовується для виявлення та ідентифікації терористичної фінансової злочинності та співпраці між державами в її боротьбі. Наприклад, Financial Action Task Force (FATF) є міжнародною організацією, яка покликана сприяти діяльності міжнародного співтовариства у боротьбі з фінансуванням тероризму та іншими формами злочинності.

3. Модель використання технологій та спеціалізованих програм для збирання та аналізу фінансової інформації. Ці програми можуть використовуватися для виявлення ідентифікаційних даних, оцінки ризику та виявлення змішуваних фінансових операцій.

4. Модель залучення громадськості та залучення неурядових організацій, що спеціалізуються на фінансовій розвідці та боротьбі з терористичною фінансовою злочинністю. Ця модель включає в себе залучення громадян, громадських організацій та експертів для збирання та аналізу фінансової інформації.

Використання різних моделей фінансових розвідок дозволяє країнам та організаціям спільно працювати в боротьбі з терористичною фінансовою злочинністю та запобігати шкідливим діям терористичних організацій. Діяльність фінансових розвідок має важливе значення для забезпечення економічної безпеки країни. Ці розвідки забезпечують моніторинг та аналіз фінансових потоків, що допомагає виявляти порушення фінансового законодавства, зокрема у сфері легалізації незаконних доходів, фінансування тероризму та організованої злочинності.

Одним з важливих ефектів діяльності фінансових розвідок є зменшення ризиків фінансових кримінальних правопорушень та корупції, що може значно підвищити економічну стабільність та довіру до країни. Збільшення довіри та зниження ризиків шкідливої діяльності на фінансовому ринку сприяє залученню інвестицій та підвищенню економічного розвитку. Крім того, діяльність фінансових розвідок допомагає у запобіганні та виявленні шкідливих дій терористичних організацій, що становить прикладний внесок у забезпечення загальної безпеки країни та її громадян.

Фінансова розвідка має важливий внесок у забезпеченні безпеки національної економіки та боротьбі зі злочинністю. Вона дозволяє збирати і аналізувати інформацію про фінансово-економічну діяльність різних суб'єктів, яка може свідчити про можливі загрози для державної безпеки або порушення законодавства. Фінансова розвідка також допомагає у протидії фінансовим шахрайствам, корупції та відмиванню грошей. Вона дозволяє виявляти незаконні фінансові операції, знаходити походження нелегальних коштів та ідентифікувати злочинні організації та їх лідерів. Також фінансова розвідка має великий потенціал у підтримці міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю та тероризмом. Вона дозволяє обмінюватися інформацією з іншими країнами про компанії та осіб, які можуть бути причетні до незаконної діяльності, та підтримувати міжнародні санкції проти порушників міжнародного права.

Отже, фінансова розвідка має важливу роль у забезпеченні безпеки країни та боротьбі зі злочинністю, тому вона є невід'ємною частиною системи національної безпеки.

Фінансова розвідка — це процес збирання, аналізу та використання інформації про фінансово-економічну діяльність підприємств, фізичних осіб та інших суб'єктів управління з метою забезпечення національної безпеки та боротьби зі злочинністю.

Фінансова розвідка допомагає виявляти порушення законодавства, облікових та фінансових фальсифікацій, невідповідності фінансової звітності та незаконної діяльності, яка може становити загрозу національній безпеці. Також вона дозволяє ідентифікувати та розкривати злочинні організації, які займаються відмиванням грошей, фінансуванням тероризму та іншими кримінальними діями. Одним з найважливіших аспектів фінансової розвідки є збір інформації про бенефіціарний власник компанії. Бенефіціарний власник — це особа, яка фактично контролює компанію, але не вказана у засновницьких та управлінських структурах. Встановлення бенефіціарного власника дозволяє уникнути використання компаній для нелегальної діяльності та ідентифікувати осіб, які займають керівні пости в злочинних організаціях.

Фінансова розвідка є важливим інструментом для виявлення облікових та фінансових фальсифікацій, які можуть приховувати частину доходів та прибутків, що призводить до зменшення податкових надходжень до бюджету. Виявлення незаконних фінансових операцій допомагає в протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму. Особливий внесок фінансової розвідки полягає в тому, що вона забезпечує ефективність санкцій, які введені у відношенні країн та організацій, які порушують міжнародне право. При вивченні фінансово-економічної діяльності фізичних та юридичних осіб державам стає відомо, чи притримуються вони міжнародних зобов'язань, що дозволяє здійснювати ефективний контроль та вживати заходи протидії незаконній діяльності.

Отже, фінансова розвідка є невід'ємною складовою безпекової політики держави та допомагає захищати національну економіку від злочинних впливів.

У сучасних умовах війни фінансові розвідки стають одним із основних напрямків роботи спецслужб. Завдяки їм можна виявляти і зачіплювати живі і неживі активи терористів та розкривати їхню фінансову структуру.

З метою вдосконалення системи фінансових розвідок умовами війни необхідно виконати такі кроки:

1. Вивчення досвіду країн, що зазнали війни. Великі втрати війни, зокрема у сфері фінансів, привели до того, що країни стали вдосконалювати свої системи фінансових розвідок. Україна може вивчити досвід країн, таких як Ізраїль, Ірак, Сирія, у галузі вдосконалення фінансових розвідок.

2. Вдосконалення законодавства. У разі війни законодавство в галузі фінансів повинно бути вдосконалено, щоби відповідати потребам часу та дозволяти ефективне виконання завдань фінансових розвідок.

3. Підвищення кваліфікації спеціалістів. Для ефективної роботи у сфері фінансових розвідок умовами війни, необхідно підвищення кваліфікації спеціалістів, що займаються цим видом діяльності. Вони повинні бути інформованими про нові законодавчі акти, технології та тактики, які використовують супротивники.

4. Використання сучасних технологій. Під час війни, технологічні досягнення та інноваційні рішення можуть значно полегшити і прискорити роботу спецслужб. У зв'язку з цим, необхідно використовувати сучасні технології, такі як штучний інтелект та бази даних.

5. Співпраця з іншими спецслужбами та міжнародними партнерами. Для ефективної роботи умовами війни, спецслужби повинні бути підтримані та координовані між собою. Крім того, необхідна взаємодія з міжнародними партнерами з метою обміну інформацією та спільної роботи.

При виконанні цих кроків можна вдосконалити систему фінансових розвідок умовами війни, що дозволить ефективно боротися з тероризмом та іншими загрозами національній безпеці.

Провідне місце у запобіганні розвитку цих явищ посідають підрозділи фінансової розвідки (ПФР). ПФР є центральним національним органом, відповідальним за отримання, аналіз і подальше передавання компетентним органам виявленої фінансової інформації про підозрілі операції. Боротьба зі злочинами, пов'язаними з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму, вважається невід'ємною умовою забезпечення цілісності фінансових систем, але для успіху цієї діяльності традиційні методи правоохоронних органів повинні підкріплюватися участю самої фінансової системи, зокрема,

впровадженню принципів «знай свого клієнта» і напрямом у ПФР відомостей про “підозрілі операції”, через які може здійснюватися відмивання коштів. ПФР існують вже понад десять років, і більше 90 з них прийняті в Егмонтську групу — неофіційну міжнародну асоціацію підрозділів фінансової розвідки. Багато інших країн планують створити ПФР, а в багатьох країнах влади прагнуть підвищити результативність роботи вже існуючих ПФР.

Перші декілька ПФР було створено на початку 1990-х років. У зв’язку з потребою в центральному органі для отримання, аналізу й подальшого передавання фінансової інформації з метою боротьби з відмиванням грошей. За подальші десять років кількість ПФР зросло настільки, що в 2004 р. Егмонтська група (неофіційна міжнародна асоціація ПФР) налічувала вже 94 члени. У 2003 р. Цільова група з фінансових заходів для боротьби з відмиванням грошей FATF ухвалила рекомендації щодо боротьби з відмиванням грошей, до яких уперше були включені рекомендації відносно створення і функціонування ПФР, що входять до складу Егмонтської групи. Крім того, нині, завдання ПФР розширюються і включають, крім відмивання грошей і пов’язаних з цим первинних кримінальних правопорушень, питання фінансування тероризму. Фінансова інформація, що стосується фінансування тероризму, здебільшого є недоконалою [1].

При створенні ПФР повинні визначитися функції цих органів і методи їх діяльності відповідно до цілей політики у сфері боротьби із злочинністю. Мають виділятися відповідні бюджетні ресурси.

Більшість ПФР фінансуються безпосередньо з державного бюджету. Ці органи адміністративного типу входять до складу міністерства фінансів, мають власний бюджет у рамках бюджету цього міністерства (наприклад, KOFIU Кореї, SICCFIN Монако, OMLP Словенії і FINCEN США). ПФР правоохоронного типу зазвичай фінансуються з бюджету поліції, міністерства внутрішніх справ або прокуратури (наприклад, RA Естонії, FCU Острова Джерсе і ORFK Угорщини). Деякі ПФР спільно фінансуються різними державними органами або міністерствами. Наприклад, MOT у Нідерландах і MOT на Нідерландських Антильських Островах отримують фінансування в рамках домовленості між Міністерством фінансів і Міністерством юстиції Нідерландів. Такі ПФР частково або повністю фінансуються Центральним банком або органом нагляду за фінансовим сектором країни (наприклад, UIF Болівії, UIC Італії, SEPBLAC Іспанії і UNIF Венесуели). Деякі ПФР безпосередньо підпорядковані уряду, поза бюджетом будь-якого іншого відомства, і фінансуються як окрема бюджетна одиниця (наприклад, UIAF Колумбії, UAF Панами).

У всіх країнах установи й фахівці певних професій, що надають відомості, повинні самостійно покривати витрати на виконання законів про боротьби з відмиванням грошей і припиненням фінансування тероризму, зокрема витрати на створення систем виявлення підозрілих і інших операцій та надання відповідної інформації. У країнах, де бюджет ПФР формується за рахунок органу нагляду, за фінансовим сектором, ПФР можуть фінансуватися за рахунок відрахувань, зборів і штрафів, якими обкладаються установи, що є об’єктами нагляду. У Бельгії установи, що надають повідомлення, здійснюють прямі відрахування на фінансування діяльності ПФР. Операційні витрати ПФР Бельгії покриваються без будь-яких перерахувань з федерального бюджету, Міністерством фінансів і Міністерством юстиції Бельгії. Значна частка перерахувань до цього бюджету покладається на кредитні установи, страхові компанії,

брокерів і дилерів фондового ринку, тоді як центральний банк, поштова служба та інші юридичні особи й фахівці, що надають повідомлення, вносять лише незначний обсяг частину коштів до бюджету.

Різноманітність механізмів організації ПФР можна звести до чотирьох загальних типів: адміністративного, ПФР правоохоронного, ПФР судового, або прокурорського, змішаного, або гібридного. Водночас така класифікація є, певною мірою, довільною і можливі інші способи класифікації ПФР. Проте, перелічені категорії ілюструють широку різноманітність адміністративних механізмів, відповідно до яких створюються ПФР. Хоча наведений перелік і не є вичерпним, доцільно окреслити переваги і недоліки кожного із цих ПФР.

Так, ПФР адміністративного типу зазвичай входять до структури адміністративного органу або відомства, що не належить до системи правоохоронних або судових органів, або діють під його наглядом. Іноді вони є окремим відомством, найважливіші питання діяльності якого перебувають під наглядом відповідного міністерства або адміністративного органу (автономні ПФР), або відомством, на яке такий нагляд не поширюється (незалежні ПФР). Головною підставою для використання зазначеного механізму є створення буфера між фінансовим сектором (у більш загальному плані структурами й певними фахівцями, на яких покладено зобов'язання за надання повідомлень) і правоохоронними органами, що відповідають за розслідування фінансових злочинів і судове переслідування за такі злочини, що часто засновані на неправильному тлумаченні фактів. Таким чином, роль ПФР полягає в тому, щоб обґрунтувати підозру й надіслати справу в органи, що відповідають за розслідування кримінальних правопорушень і судове переслідування за них, тільки якщо таке обґрунтування буде знайдено, воно й стане підставою для проведення слідчих (розшукових) дій.

На практиці такі ПФР можуть розміщуватися в загальній адміністративній структурі різними способами. Найпоширеніше схема передбачає створення ПФР у рамках міністерства фінансів, Центрального банку або регулюючого органу. Деякі ПФР створювалися як окремі структури, незалежні від будь-якого міністерства (наприклад, у Бельгії). Здебільшого ухвалюється рішення про створення ПФР поза рамками правоохоронної системи, але в такому разі повноваження ПФР обмежуватимуться отриманням, аналізом і подальшим передаванням повідомлень про підозрілі операції. Їм не буде надано повноважень проводити слідство й виступати державним звинувачуванням. Аналогічним чином визначаються повноваження ПФР з розкриття інформації, що міститься в повідомленнях про підозрілі операції. На ПФР адміністративного типу може покладатися або не покладатися відповідальність за ухвалення нормативних положень у сфері боротьби з відмиванням коштів та припиненням фінансування тероризму або нагляд за дотриманням законності.

Перетворюючи адміністративний орган на буфер між сектором фінансових установ і сектором правоохоронних органів, офіційні органи можуть співпрацювати з установами, що надають відомості, які часто беруть до уваги той негативний характер, який в очах їх клієнтів мають прямі офіційно оформлені зв'язки з правоохоронними органами.

У деяких країнах ПФР організовується у структурі правоохоронного відомства, оскільки це найпростіший спосіб сформувати орган з відповідними правоохоронними повноваженнями без необхідності створювати нові адміністративно-правові основи. У операційному аспекті за такої схеми організації ПФР тісно взаємодіятиме з іншими

правоохоронними підрозділами, зокрема з підрозділом боротьби з фінансовими кримінальними правопорушеннями, і зможе користуватися накопиченими цим підрозділом знаннями і практичним досвідом, а також його джерелами інформації. У свою чергу, інформація, отримана ПФР, стане доступнішою для правоохоронних органів і може бути використана в будь-якому розслідуванні, що підвищує її корисність. Обміну інформацією також може сприяти використання існуючих національних і міжнародних мереж. Крім того, ПФР правоохоронного типу має повноваження самого відомства. ПФР цього типу створюються в рамках судової гілки державної влади, і зазвичай перебувають під юрисдикцією прокуратури. Така організація ПФР існує в країнах з європейською континентальною правовою традицією, де державні обвинувачі є частиною судової системи, а їх повноваження поширюються також на слідчі органи, що надає їм можливість керувати кримінальними розслідуваннями і здійснювати нагляд за ними.

Остання категорія організації структури ПФР включає поєднання форм, охарактеризованих вище. Така організація гібридного типу є спробою скористатися перевагами одночасного використання всіх елементів. Деякі ПФР поєднують у собі характеристики ПФР адміністративного і правоохоронного типів, тоді як інші одночасно мають повноваження і митного органу, і поліції. У деяких країнах це є результатом об'єднання двох різних відомств, що здійснювали боротьбу з відмиванням грошей. У деяких ПФР, включених до категорії підрозділів адміністративного типу, працюють співробітники різних регулювальних і правоохоронних відомств.

Хоча міжнародне співтовариство швидко розробило загальні стандарти боротьби з відмиванням грошей, головним чином у рамках роботи, розпочатої FATF у 1989 р., офіційне визнання ПФР, як важливого елементу стратегії боротьби з відмиванням грошей, відбулося пізніше. У Рекомендаціях FATF 1990 р. вказувалися компетентні органи, на які покладалося завдання отримання та оброблення повідомлень про підозрілі операції. Визначалися головні функції компетентних органів, а також додаткові, необов'язкові функції отримання інформації про підозрілі операції або операції з наявною валютою в розмірах, що перевищують певний ліміт; ухвалення інструкцій для фінансових установ; ведення комп'ютеризованої бази даних, наявність повноважень з контролю за дотриманням встановлених вимог і нагляду, повноважень у сфері регулювання; ухвалення керівних принципів; а також здійснення обміну інформацією на міжнародному рівні. У Рекомендаціях були наведені деякі правила, що регулюють надання відомостей про підозрілі операції, наприклад, звільнення від відповідальності сторін, що надають такі повідомлення до ПФР з чесними намірами, а також правило, що забороняє попередження клієнтів. Водночас були створені перші національні ПФР. Рекомендації FATF 1996 р. не містять значних змін стосовно трактування центральних органів у контексті надання відомостей про підозрілі операції.

Спеціальні Рекомендації FATF про фінансування тероризму, прийняті в жовтні 2001 р., розширили обсяг зобов'язань щодо надання відомостей за рахунок включення операцій, які, як підозрюється, можуть бути пов'язані з фінансуванням тероризму. Ці Рекомендації є важливою віхою в еволюції підходу FATF відносно ПФР. Унаслідок роботи Егмонтської групи в Рекомендаціях вперше згадується ПФР як одержувач повідомлень про підозрілі операції, а також передбачено, що країни мають створювати ПФР. Із закріпленням ПФР у системі боротьби з відмиванням коштів та припиненням фінансування тероризму як одного з компетентних органів на підрозділі фінансової розвідки, безумовно, почали поширюватися положення Рекомендації № 30 про те, що

компетентні органи повинні мати у свою розпорядженні адекватні фінансові, кадрові й технічні ресурси. Те ж саме стосується і Рекомендації № 40, в якій зазначено, що за останні декілька років у ряді міжнародних конвенціях було визнано корисність ПФР у сучасних системах боротьби з відмиванням грошей, і ці конвенції закликали держави до створення ПФР. Такі конвенції включають (у порядку, в якому вони були відкриті для підписання) Конвенцію про боротьбу з фінансуванням тероризму (1999 р.), Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності (2001 р.) і Конвенцію ООН проти корупції (2003 р.)[2].

Перша — вимагає визнання фінансування тероризму кримінальним злочином; друга — криміналізації участі в організованих міжнародних злочинних групах, корупції, відмивання грошових коштів і перешкоди відправленню правосуддя; третя — криміналізації різних форм корупції, відмивання грошових коштів, приховування доходів від злочинної діяльності. Наприклад, згідно з вимогами Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності, кожна держава-учасник Конвенції має забезпечувати, щоб її адміністративні, регулятивні, правоохоронні й інші органи, що проводять боротьбу з відмиванням грошових коштів, мали змогу здійснювати співпрацю та обмін інформацією на національному й міжнародному рівнях на умовах, які встановлені її внутрішнім законодавством, і з цією метою повинна розглянути питання про створення підрозділу, який діятиме як національний центр для збирання, аналізуванні і поширення інформації, що стосується можливих випадків відмивання грошових засобів.

Членам Європейського Союзу ЄС було ініційовано низку заходів щодо боротьби з відмиванням грошей і міжнародною організованою злочинністю. Норми, прийняті Європейським союзом є невід’ємною складовою правової основи боротьби з відмиванням грошей у країнах Європейського Союзу. Крім того, оскільки ці норми і стандарти розробляються з урахуванням їх подальшого введення в країнах з різними правовими системами, вони становлять інтерес і для країн, що не входять до складу Європейського Союзу.

Висновки. Для ефективної боротьби з терористичною фінансовою злочинністю та вдосконалення діяльності фінансових розвідок необхідно вживати ряд заходів, таких як:

1. Розширення міжнародного співробітництва та координації дій між країнами. Дуже важливо, щоб фінансові розвідки співпрацювали між собою, використовуючи найновіші технічні та інформаційні можливості для обміну даними та забезпечення безпеки.

2. Вдосконалення законодавства та правової бази. Необхідно провести реформи законодавства, які б допомогли у боротьбі з терористичною фінансовою злочинністю. Закони повинні бути гнучкими та максимально адаптованими до нових викликів та проблем, які виникають у сфері фінансової розвідки.

3. Впровадження новітніх технологій та програм для збирання та аналізу фінансової інформації. Нові технології, такі як машинне навчання та штучний інтелект, можуть значно полегшити та прискорити процес збирання та аналізу фінансової інформації.

4. Залучення широкої громадськості до боротьби з терористичною фінансовою злочинністю. Національні та міжнародні фінансові розвідки повинні активно залучати громадян, громадські організації та засоби масової інформації для збирання та обміну інформацією щодо фінансування терористичних організацій.

5. Проведення тренінгів та навчань для аналітиків та фахівців з фінансової розвідки. Для ефективної боротьби з терористичною фінансовою злочинністю необхідно мати висококваліфіковану команду фахівців, які зможуть проводити збір та аналіз фінансової інформації.

Одним словом, для ефективної боротьби з терористичною фінансовою злочинністю необхідно вживати комплексних заходів, таких як співпраця між країнами, вдосконалення законодавства та правової бази, застосування новітніх технологій, залучення громадськості та проведення навчань та тренінгів.

Отже, фінансова розвідка є невід'ємною складовою безпекової політики держави та допомагає захищати національну економіку від злочинних впливів.

У сучасних умовах війни фінансові розвідки стають одним із основних напрямків роботи спецслужб. Завдяки їм можна виявляти і зачіплювати живі і неживі активи терористів та розкривати їхню фінансову структуру.

З метою вдосконалення системи фінансових розвідок умовами війни необхідно виконати такі кроки:

1. Вивчення досвіду країн, що зазнали війни. Великі втрати війни, зокрема у сфері фінансів, привели до того, що країни стали вдосконалювати свої системи фінансових розвідок. Україна може вивчити досвід країн, таких як Ізраїль, Ірак, Сирія, у галузі вдосконалення фінансових розвідок.

2. Вдосконалення законодавства. У разі війни законодавство в галузі фінансів повинно бути вдосконалено, щоби відповідати потребам часу та дозволяти ефективне виконання завдань фінансових розвідок.

3. Підвищення кваліфікації спеціалістів. Для ефективної роботи у сфері фінансових розвідок умовами війни, необхідно підвищення кваліфікації спеціалістів, що займаються цим видом діяльності. Вони повинні бути інформованими про нові законодавчі акти, технології та тактики, які використовують супротивники.

4. Використання сучасних технологій. Під час війни, технологічні досягнення та інноваційні рішення можуть значно полегшити і прискорити роботу спецслужб. У зв'язку з цим, необхідно використовувати сучасні технології, такі як штучний інтелект та бази даних.

5. Співпраця з іншими спецслужбами та міжнародними партнерами. Для ефективної роботи умовами війни, спецслужби повинні бути підтримані та координовані між собою. Крім того, необхідна взаємодія з міжнародними партнерами з метою обміну інформацією та спільної роботи.

При виконанні цих кроків можна вдосконалити систему фінансових розвідок умовами війни, що дозволить ефективно боротися з тероризмом та іншими загрозами національній безпеці.

Таким чином з огляду на світовий досвід формування підрозділів фінансової розвідки та специфіку України, доцільно, на нашу думку, реформувати Державну службу фінансового моніторингу у Національне бюро фінансової розвідки з практичною радою гібридного типу у його структурі. Це об'єднало б переваги як адміністративного, так і правоохоронного типів.

1. Огляд Підрозділи фінансової розвідки. Міжнародний Валютний Фонд. Secretariat FATF/OECD France, Paris 2004 161 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.apgml.org/fatf-and-fsrb/page.aspx?p=73b61d9a-f22c-4591-b92b-7b83364fb416>(дата звернення: 15.03.2023);

2. Щорічні звіти FATF 2020-2022, , Secretariat FATF/OECD France, Paris. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fatf-gafi.org/topics/mutualevaluations/> (дата звернення: 15.03.2023); 3. *Варналій З.* Значення детінізації економіки та легалізації тіньових капіталів для розвитку економіки і демократії в Україні. Проблеми перерозподілу власності та легалізації тіньових капіталів в Україні /Дзеркало тижня 2004 № 18-19 (15 травня) С.15; 4. *Власюк О.* Деякі аспекти внутрішньої економічної безпеки. / [Електронний ресурс]. Режим доступу : www.receps.com.ua/ukr/all/journal/2000_7html/64.shtml. (дата звернення: 15.03.2023); 5. *Гальчинський А.С., Єщенко П.С., Палкін Ю.І.* Основи економічної теорії. К.: Вища школа, 1995. — 471 с.; 6. *Засанський В.В.* Детінізація економіки в перехідних суспільствах: управлінський аспект: Монографія. Львів: Політекс, 1998.-309с.; 7. The FATF revised in February 2008 its Methodology for Assessing Compliance with the FATF 40 + 9 Recommendations. / [Електронний ресурс].— Режим доступу : http://www.fincen.gov/statutes_regs/bsa/ (дата звернення: 15.03.2023); 8. Державний комітет статистики України. / [Електронний ресурс]. Режим доступу :: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 15.03.2023); 9. Про боротьбу з тероризмом. Закон України від 20.03.2003 № 638-IV Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 25, ст.180. Дата оновлення 04.11.2018 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/638-15> (дата звернення: 15.03.2023); 10. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII. Дата оновлення 24.11.2018. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1702-18> (дата звернення: 15.03.2023).

1. Overview of the Financial Intelligence Unit. IMF. Secretariat FATF/OECD France, Paris 2004 161 p. [Electronic resource]. - Access mode: <http://www.apgml.org/fatf-and-fsrb/page.aspx?p=73b61d9a-f22c-4591-b92b-7b83364fb416> (access date: 03/15/2023); 2. FATF Annual Reports 2020-2022, , Secretariat FATF/OECD France, Paris. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.fatf-gafi.org/topics/mutualevaluations/> (access date: 15.03.2023); 3. *Varnaliy Z.* The importance of detinization of the economy and the legalization of shadow capital for the development of the economy and democracy in Ukraine. Problems of property redistribution and legalization of shadow capital in Ukraine / Mirror of the Week 2004 No. 18-19 (May 15) P.15; 4. *Vlasyuk O.* Some aspects of internal economic security. / [Electronic resource]. Access mode: www.receps.com.ua/ukr/all/journal/2000_7html/64.shtml. (date of application: 15.03.2023); 5. *Galchynskyi A.S., Yeshchenko P.S., Palkin Yu.I.* Foundations of economic theory. K.: Higher school, 1995 471 p.; 6. *Zasansky V.V.* Detinization of the economy in transitional societies: management aspect: Monograph. Lviv: Politeks, 1998.-309p.; 7. The FATF revised in February 2008 its Methodology for Assessing Compliance with the FATF 40 + 9 Recommendations. / [Electronic resource].— Access mode: http://www.fincen.gov/statutes_regs/bsa/ (access date: 03/15/2023); 8. State Statistics Committee of Ukraine. / [Electronic resource]. Access mode :: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (date of application: 15.03.2023); 9. On the fight against terrorism. Law of Ukraine dated March 20, 2003 No. 638-IV Gazette of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR), 2003, No. 25, Article 180. Date of update: 04.11.2018 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/638-15> (date of application: 15.03.2023); 10. On the prevention and countermeasures against the legalization (laundering) of proceeds obtained through crime, the financing of terrorism, and the financing of the proliferation of weapons of mass destruction. Law of Ukraine dated 14.10.2014 No. 1702-VII. Date of update 11/24/2018. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1702-18> (date of application: 15.03.2023).